

Hoofdstuk 1

Recente ontwikkelingen van het juridische en politieke kader

1. Evoluties van het Europese juridische en politieke kader

1.1. | Mensenhandel

EU-Strategie ter bestrijding van mensenhandel

Een van de voornaamste recente ontwikkelingen binnen de Europese Unie is de goedkeuring van de strategie voor de bestrijding van mensenhandel 2021-2025.¹⁷⁶ Op 14 april 2021 heeft de Commissie deze strategie voorgesteld die toegespitst is op de volgende punten: de vraag die mensenhandel in de hand werkt terugdringen, het economische model van smokkelaars ontwrichten, slachtoffers beschermen en ondersteunen, en de internationale samenwerking bevorderen. Deze strategie kwam uitvoerig aan bod in het vorige verslag van Myria.¹⁷⁷ De Commissie is ook begonnen met een evaluatie van de richtlijn ter bestrijding van mensenhandel 2011/36¹⁷⁸ om na te gaan of die nog beantwoordt aan de nagestreefde doelstellingen en of de, intussen facultatieve, bepaling inzake de strafbaarstelling van de gebruikmaking van de diensten van slachtoffers van mensenhandel moet worden gewijzigd. Dat punt is overigens besproken tijdens een bijeenkomst van de nationale

rapporteurs en gelijkwaardige mechanismen, en het *EU civil society platform* in mei 2022.

Sinds 1 juli 2021 is Diane Schmitt de nieuwe EU-coördinator voor de bestrijding van mensenhandel. Zij is belast met het verbeteren van de coördinatie en de samenhang, het vermijden van dubbel werk bij de Europese instellingen en agentschappen, en bij de lidstaten en internationale actoren, en voor het bevorderen van de ontwikkeling van nieuwe of bestaande beleidsmaatregelen en strategieën.

Gezamenlijk plan ter bestrijding van mensenhandel om de risico's van mensenhandel aan te pakken en potentiële slachtoffers te ondersteunen onder personen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten

Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne op 24 februari 2022 zijn meerdere miljoenen mensen in de Europese Unie aangekomen¹⁷⁹, hoofdzakelijk vrouwen en kinderen. Hoewel het middenveld alles in het werk heeft gesteld om die mensen opvang te bieden, zien ook individuen of georganiseerde groepen met slechte bedoelingen hun kans schoon om van deze situatie te profiteren. Het risico inzake mensenhandel is dan ook reëel. Europese instanties zoals Europol hebben aan de alarmbel getrokken en de lidstaten gewaarschuwd voor het risico dat georganiseerde criminele groepen van de crisis profiteren om mensen die Oekraïne ontvluchten te rekruteren

176 Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, over de EU-strategie voor de bestrijding van mensenhandel 2021-2025, 14 april 2021, COM(2021) 171 definitief, zie [document](#).

177 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, pp. 9-10.

178 Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad, *PB*, L101 van 15 april 2011.

179 Op 6 mei 2022 ging het naar verluidt om ruim 5,4 miljoen mensen (bron: [A new Anti-Trafficking Plan to protect people fleeing the war in Ukraine \(europa.eu\)](#)).

voor seksuele of arbeidsuitbuiting, of voor andere doeleinden zoals bedelarij of gedwongen criminaliteit.¹⁸⁰

In maart 2022 heeft de Europese Commissie ook een 10-puntenactieplan¹⁸¹ goedgekeurd, waarin onder meer de volgende punten aan bod komen: de oprichting van een Europees registratieplatform; het in kaart brengen van de opvang- en accommodatiecapaciteit; de ontwikkeling van operationele standaardprocedures en uniforme richtsnoeren voor de opvang en begeleiding van kinderen en de goedkeuring van een gezamenlijk plan ter bestrijding van mensenhandel om mensenhandel en uitbuiting te voorkomen.

Dit plan ter bestrijding van mensenhandel, dat op 11 mei 2022 is gepubliceerd en onder leiding van de EU-coördinatrice voor de bestrijding van mensenhandel ontwikkeld is, is gebaseerd op de EU-strategie ter bestrijding van mensenhandel (2021-2025).¹⁸²

Het plan is opgebouwd rond vijf hoofddoelstellingen en omvat naast een reeks concrete acties op EU-niveau ook aanbevelingen voor de lidstaten:

- de bewustwording vergroten over de risico's van mensenhandel en gespecialiseerde hulplijnen opzetten. Zo heeft de Commissie een speciale website ontwikkeld voor personen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten¹⁸³ en een video over mensenhandel, waarin concrete tips worden gegeven aan Oekraïners die de EU binnenkomen en onderdak zoeken.¹⁸⁴
- de preventie van mensenhandel versterken, met name via de registratie van entiteiten en personen die accommodatie, vervoer of andere vormen van hulp willen verstrekken, en via het opleiden van personeel dat hulplijnen bemant.
- de rechtshandhavings- en gerechtelijke aanpak van mensenhandel versterken, onder meer via een nauwere samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten om mogelijke gevallen van mensenhandel snel op te kunnen sporen.
- de vroegtijdige identificatie, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van mensenhandel verbeteren, onder meer door de uitrol van efficiënte nationale doorverwijzingsmechanismen voor slachtoffers.
- de risico's van mensenhandel in derde landen, vooral in Oekraïne en Moldavië, bestrijden, onder meer door bewustmakingscampagnes.

1.2. | Mensensmokkel

In september 2021 heeft de Europese Unie een nieuw actieplan (2021-2025) tegen de smokkel van migranten aangenomen.¹⁸⁵ Dat is een van de resultaten van het nieuwe migratie- en asielpact. Het actieplan voorziet in acties om de smokkel van migranten tegen te gaan en te voorkomen, en om te garanderen dat de grondrechten van migranten volledig worden beschermd.

Het actieplan is gebaseerd op de volgende actiepijlers:

- versterkte samenwerking met partnerlanden en internationale organisaties, onder meer door het opzetten van speciale en op maat gesneden operationele partnerschappen ter bestrijding van migrantensmokkel met derde landen of regio's die langs de migratieroutes naar de EU liggen;
- uitvoering van de wettelijke kaders en bestraffing van mensensmokkelaars die binnen en buiten de EU actief zijn, met name door een betere uitvoering van de wettelijke kaders die door de lidstaten en de partnerlanden worden toegepast en die gebaseerd zijn op het VN-Protocol tegen de smokkel van migranten;
- voorkoming van uitbuiting en de bescherming van migranten garanderen, met name door bescherming en bijstand te bieden aan kwetsbare migranten die ten prooi vallen aan smokkelaars, met een bijzondere aandacht voor vrouwen en kinderen;
- versterking van de samenwerking en ondersteuning van het werk van rechtshandhavingsinstanties en de rechterlijke macht om te reageren op nieuwe uitdagingen, onder meer door meer gebruik te maken van Eurojust, in het bijzonder voor gezamenlijke onderzoeksteams; door de strijd aan te gaan met digitale mensensmokkel, en door de financiële onderzoeken en de procedures inzake ontneming van vermogensbestanddelen te versterken;
- verbetering van de kennis over de *modi operandi* van mensensmokkelaars, met name door het ondersteunen van de ontwikkeling van nieuwe technologieën, waaronder artificiële intelligentie, om de basiskennis inzake irreguliere migratie en migrantensmokkel te vergroten.

180 War in Ukraine – refugees arriving to the EU from Ukraine at risk of exploitation as part of THB*, zie [website Europol](#).

181 Zie [website Europese Commissie](#).

182 Zie [website Europese Commissie](#).

183 Zie [website Europese Commissie](#).

184 [EC AV PORTAL \(europa.eu\)](#)

185 Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, *Nieuw EU-actieplan tegen migrantensmokkel (2021-2025)*, 29 september 2021, COM(2021) 591 definitief: [Migrantensmokkel bestrijden: actieplan 2021-2025 \(europa.eu\)](#).

2. Evoluties van het Belgische juridische en politieke kader

2.1. | Bijzondere commissie mensenhandel en mensensmokkel

Na een voorstel dat op 16 februari 2022 bij de Conferentie van voorzitters is ingediend, werd in februari 2022 in het parlement een bijzondere commissie opgericht, die de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en -smokkel moet evalueren.¹⁸⁶ Deze commissie bestaat uit dertien effectieve leden en evenveel plaatsvervangers, afkomstig uit de verschillende politieke fracties die in de Kamer van volksvertegenwoordigers vertegenwoordigd zijn.¹⁸⁷

Deze bijzondere commissie heeft als taak om de balans op te maken van de huidige situatie op het vlak van de bestrijding van mensenhandel en mensensmokkel, de geldende wettelijke bepalingen voor zowel de vervolging van de daders als de bescherming van de slachtoffers te evalueren, en de internationale samenwerking in de strijd tegen mensenhandel te onderzoeken. Ze moet ook bijzondere aandacht besteden aan het lot van minderjarigen en andere kwetsbare profielen. Tot slot moet zij ook een verslag indienen waarvan de conclusies en eventuele aanbevelingen, na een debat in de plenaire vergadering, binnen de acht maanden na de oprichting van de commissie ter stemming zullen worden voorgelegd.

De commissie hoort de personen en vraagt de documenten op die zij noodzakelijk acht. Zij heeft beslist zich bij te laten staan door twee experts om de werkzaamheden te begeleiden en in het bijzonder voor de redactie van de aanbevelingen.

De vergaderingen van de commissie zijn in principe publiek en de verslagen van de hoorzittingen worden gepubliceerd op de website van de Kamer¹⁸⁸.

Myria is verheugd dat zo'n commissie opnieuw¹⁸⁹ de balans kan opmaken van de fenomenen en het beleid ter bestrijding van mensenhandel en mensensmokkel, en had overigens een parlementaire opvolging aanbevolen, zoals aangekondigd in het regeerakkoord.¹⁹⁰

Myria was een van de actoren die werden gehoord¹⁹¹ en het hoopt dat deze werkzaamheden zullen leiden tot vooruitgang bij de bestrijding van deze fenomenen en de bescherming van de slachtoffers.

2.2. | Hervorming van het seksueel strafrecht: nieuwe wet treedt in werking

Op 1 juni 2022 is de nieuwe wet op de hervorming van het seksueel strafrecht, op initiatief van de minister van Justitie, in werking getreden.¹⁹² In zijn vorige verslag heeft Myria aspecten van het wetsontwerp inzake prostitutie besproken en zijn bezorgdheid geuit over de mogelijke gevolgen ervan voor de bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers.¹⁹³ Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste punten met betrekking tot de bepalingen inzake prostitutie van meerderjarigen.

Het wetsontwerp gaf aanleiding tot hevige discussies en tal van amendementen in het parlement, met name over aspecten die verband houden met prostitutie. De commissie Justitie heeft eveneens talrijke hoorzittingen gehouden, en daarbij ook Myria gehoord.¹⁹⁴ Zelfs na de goedkeuring van de tekst in eerste lezing werd de Raad van State opnieuw om advies gevraagd over de artikelen die tijdens de parlementaire

186 Instelling van een bijzondere commissie belast met de evaluatie van de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en mensensmokkel, tekst aangenomen door de plenaire vergadering op 24 februari 2022, G.Z. 2021-2022, Doc 55 2530/001 en volledig verslag van de Kamer van volksvertegenwoordigers, plenaire zitting van 24 februari 2022, G.Z. 2021-2022, CRIV 55 PLEN 166, p. 22.

187 De leden zijn door de Kamer van volksvertegenwoordigers uit haar midden aangesteld, volgens de regel van evenredige vertegenwoordiging van de politieke fracties.

188 Zie de website van [de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers](#).

189 De laatste werkgroep over het thema mensenhandel was in 2011 opgericht binnen de Senaat. Zie het verslag namens de werkgroep "Mensenhandel" uitgebracht door mevrouw Désir op 27 maart 2012, *Doc. parl.*, Senaat, zitting 2011-2012, Doc 5-1073/1.

190 Zie aanbeveling 1 van het jaarverslag 2020 van Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2020, Achter gesloten deuren*, p. 132.

191 Bijzondere commissie belast met de evaluatie van de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en mensensmokkel, volledig verslag van maandag 25 april 2022, n.v.t. 2021-2022, CRIV 55 001, beschikbaar op de website van [de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers](#).

192 Wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *B.S.*, 30 maart 2022. De wet voorzag uitdrukkelijk in de inwerkingtreding ervan drie maanden na de bekendmaking.

193 Wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. stukken*, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/001. Zie Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, pp. 14-19 en 35-40.

194 Verslag van de eerste lezing namens de Commissie voor de Justitie door mevr. Claire Hugon en dhr. Christoph D'Haese over het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/006, p. 280 ev.

debatten waren gewijzigd, met name over de artikelen die verband houden met prostitutie.¹⁹⁵

De nieuwe wet is bedoeld om het seksueel strafrecht aan te passen aan deze tijd maar ook om de inbreuken die verband houden met prostitutie in overeenstemming te brengen met de strafrechtelijke bepalingen inzake mensenhandel. Tegelijk moeten op die manier ook bepaalde misdrijven die verband houden met het aanzetten tot ontucht uit het strafrecht verdwijnen. De nieuwe wet schrapt de bestaande bepalingen van het Strafwetboek inzake pooierschap¹⁹⁶ en voegt in het Strafwetboek een nieuw hoofdstuk in, getiteld “Misbruik van prostitutie”, dat verschillende artikelen bevat.¹⁹⁷ De uiteindelijk aangenomen artikelen of de formulering ervan verschillen na goedkeuring van de amendementen aanzienlijk van het oorspronkelijke ontwerp.¹⁹⁸ De strafbare feiten zijn pooierschap (nieuw artikel 433*quater*, lid 1), reclame maken voor prostitutie (artikel 433*quater*, lid 2), het openbaar aanzetten tot het zich prostitueren (artikel 433*quater*, lid 3) en het verzaamd misbruik van prostitutie (artikel 433*quater*, lid 4).

Nieuwe definitie van pooierschap

De aanvankelijke definitie uit het wetsontwerp is geamendeerd.¹⁹⁹ Dat misdrijf wordt nu gedefinieerd in artikel 433*quater*/1 van het Strafwetboek als “onverminderd de toepassing van artikel 433*quinquies*” (mensenhandel), een van de volgende handelingen gepleegd te hebben tegenover een meerderjarige:

- “het organiseren van de prostitutie van een ander met als doel het bekomen van een voordeel, behalve in de gevallen die de wet bepaalt;
- het bevorderen, ertoe aanzetten, aanmoedigen of vergemakkelijken²⁰⁰ van prostitutie met als doel het, rechtstreeks of onrechtstreeks, bekomen van een abnormaal economisch voordeel of elk ander abnormaal voordeel;

- maatregelen nemen om het verlaten van de prostitutie te verhinderen of te bemoeilijken.”

De opstellers van het amendement wilden op die manier een duidelijker onderscheid maken met de situatie waarin er sprake is van een vorm van dwang, die volgens hen dan onder de definitie van mensenhandel zou vallen. Myria wenst evenwel te benadrukken dat de definitie van mensenhandel in de Belgische wetgeving geen dwingend element vereist.²⁰¹ De opstellers benadrukken ook dat de voorkeur altijd moet uitgaan naar vervolging wegens het misdrijf mensenhandel. Dat is ook de betekenis van de formulering “onverminderd de toepassing van artikel 433*quinquies*”, wat positief is.

De definitie van “het organiseren van de prostitutie van een ander” vermeldt de kenmerken van een arbeidsovereenkomst.²⁰² Bijgevolg is de activiteit van een sekswerker in loondienst (nog) niet mogelijk zonder de goedkeuring van een wet (die op vandaag nog niet bestaat). Een specifieke wet zal de erkenningsprocedure en dus de essentiële voorwaarden moeten bepalen die worden opgelegd aan de persoon die de prostitutie van een ander organiseert.²⁰³

Dat artikel beoogt ook het bestraffen van derden die misbruik maken van het aanbod van seksuele diensten in het kader van de prostitutie van een andere persoon. Dat omvat alle mogelijke misbruiken die niet rechtstreeks verband houden met inkomsten uit prostitutie (bijvoorbeeld buitensporige huurprijzen, ...).

Volgens Myria zullen er in de praktijk veel vragen rijzen, met name over de interpretatie van het begrip (abnormaal) voordeel. En welk verschil zullen magistraten op het terrein maken met mensenhandel (ronselen met het oog op de uitbuiting van de prostitutie)?

Bestaat niet het risico dat sommige slachtoffers, vooral de meest kwetsbaren onder hen (zoals onderdanen van derde landen), de specifieke bescherming mislopen die

195 Advies van de Raad van State nr. 70.817/3 van 3 februari 2022 over het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. Stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/008.

196 Artikel 379 en volgende van het Strafwetboek.

197 Hoofdstuk IIIbis/1 met de artikelen 433*quater*/1 tot 433*quater*/9.

198 Zie de amendementen 71 tot 75 en 79 ingediend door mevr. Gabriëls c.s.: amendementen bij het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. Stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/005.

199 Amendement nr. 79 van mevr. Gabriëls c.s. bij het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. Stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/005. Aangezien deze nieuwe definitie van pooierschap betrekking heeft op artikel 433*quater*/4 van het ontwerp (het nastreven van een abnormaal voordeel door de prostitutie van een andere persoon), is deze definitie door een ander amendement geschrapt (zie amendement 72, *ibid.*, p. 3).

200 Bedoeld is hier de situatie waarin een derde partij seks in zijn inrichting toelaat om zichzelf op abnormale wijze te verrijken.

201 In het Belgische recht omvat de definitie van mensenhandel als bestanddelen van het misdrijf alleen de handeling (werven, vervoeren, huisvesten, ...) en de finaliteit van de uitbuiting (seksueel of andere). De middelen (*modi operandi*) zoals dwang, geweld, misbruik van kwetsbaarheid, die in internationale en Europese instrumenten als een derde bestanddeel van het misdrijf worden genoemd, vormen in het Belgische recht verzwarende omstandigheden.

202 Zie Amendement van het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. Stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/005, pp. 13-14: “Onder het ‘organiseren van de prostitutie van een ander met als doel het bekomen van een voordeel’ wordt begrepen: het uitoefenen tegen vergoeding van een hiërarchische controle of een specifieke manier van werken over sekswerkers, het coördineren van de activiteit van personen die betaalde seksuele diensten verlenen, zoals bijvoorbeeld het coördineren van het werk of het bepalen van het werkschema of de werktijden”.

203 Zoals het amendement bepaalt, gaat het dus niet om voorwaarden die aan de sekswerker worden opgelegd. Sekswerk is een beroep met specifieke kenmerken dat een sterke bescherming van de sekswerker vereist. Er zijn dus aanpassingen aan het arbeidsrecht en het socialezekerheidsrecht nodig om rekening te houden met deze specifieke kenmerken.

wordt geboden aan slachtoffers van mensenhandel indien de magistraat van oordeel is dat de nieuwe bepaling inzake pooierschap gemakkelijker vast te stellen is dan mensenhandel?

Na de hoorzittingen in de Commissie Justitie besloten dezelfde opstellers van het amendement de oorspronkelijke formulering van het verzaamd misbruik van prostitutie²⁰⁴ te wijzigen, omdat die tot verwarring leidde met mensenhandel en derhalve nadelig kon zijn voor de slachtoffers. Dat was een van de bezorgdheden van Myria, die in het vorige verslag²⁰⁵ en tijdens de hoorzitting²⁰⁶ aan bod is gekomen.

Het nieuwe artikel 433*quater*/4 voorziet dus alleen in de kwetsbaarheid van het slachtoffer als verzwarende omstandigheid maar heeft de verwijzing naar andere middelen (zoals dwang, die eigen is aan mensenhandel) geschrapt.

Reclame maken voor prostitutie: verboden op enkele uitzonderingen na

De Raad van State had zich kritisch uitgelaten over de tekst van het ontwerp nadat een amendement was aangenomen in eerste lezing. Hij vond de grenzen ervan niet duidelijk genoeg afgebakend waardoor de voorgenomen strafbaarstelling onvoldoende voorspelbaar was. Het ging met name om het soort medium waarop reclame kon worden toegestaan.

Dit artikel (artikel 433*quater*, lid 2) is derhalve in tweede lezing opnieuw geamendeerd.²⁰⁷ De uiteindelijk goedgekeurde tekst voorziet in een verbod op het maken van reclame voor de prostitutie van een meerderjarige, behalve in drie gevallen²⁰⁸:

- ten aanzien van een meerderjarige die reclame maakt voor de eigen seksuele diensten achter een raam in een ruimte die specifiek voor prostitutie is bestemd;
- ten aanzien van een meerderjarige die reclame plaatst voor de eigen seksuele diensten op een internetplatform of enig ander medium of een onderdeel ervan die specifiek voor dat doel zijn bestemd;
- ten aanzien van de aanbieder van een internetplatform of enig ander medium of een onderdeel ervan die specifiek voor dat doel zijn bestemd, die reclame voor diensten van seksuele aard of voor een plaats gewijd aan het

aanbieden van deze diensten publiceert. Reclame door dat laatste is geoorloofd voor zover hij maatregelen neemt ter bescherming van de sekswerker en ter voorkoming van misbruik van prostitutie of mensenhandel, door mogelijke gevallen van misbruik en uitbuiting onmiddellijk aan de politiediensten of gerechtelijke overheden te melden en door zich te houden aan de nadere regels die door de Koning zijn vastgesteld. Deze modaliteiten moeten evenwel nog worden vastgesteld.

Multidisciplinaire evaluatie

Het nieuwe artikel 433*quater*/9 van het Strafwetboek voorziet in een evaluatie van de bepalingen van het hoofdstuk over misbruik van prostitutie door de Kamer van Volksvertegenwoordigers twee jaar na de inwerkingtreding ervan en vervolgens om de vier jaar. Deze bepaling is ook ingevoegd na een amendement bij dat wetsontwerp.²⁰⁹ De opstellers van het amendement waren van mening dat het maatschappelijke belang van dit thema een periodieke evaluatie rechtvaardigt. Dat moet een objectivering van de situatie en de opvolging van de evolutie ervan mogelijk maken, niet alleen om de positieve gevolgen te verifiëren (bescherming, toegang tot rechten, ...), maar ook om vast te stellen of bepaalde genoemde risico's zich al dan niet hebben voorgedaan (zoals de impact op de strijd tegen mensenhandel).

De wet bepaalt dat deze evaluatie multidisciplinair is en in het bijzonder stoelt op de expertise van vertegenwoordigers van het gerecht en van de politie, van vertegenwoordigers van openbare gespecialiseerde organen, van vertegenwoordigers van middenveldorganisaties, alsook van gespecialiseerde academici. De modaliteiten van deze evaluatie moeten uiterlijk op 31 december 2022 in een wet worden vastgelegd.

204 Zie amendement nr. 71 van mevr. Gabriëls c.s. bij het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/005.

205 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021, Zichtbaar onzichtbaar*, p. 16 en 122.

206 Verslag van de eerste lezing namens de Commissie voor de Justitie door mevr. Claire Hugon en dhr. Christoph D'Haese over het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/006, p. 282.

207 Amendement nr. 140 van mevr. Gabriëls c.s. bij het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/016. Zie ook het verslag van de tweede lezing namens de Commissie voor de Justitie door mevr. Sophie De Wit, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/017, pp. 30-35.

208 Reclame maken voor de prostitutie van een minderjarige is volledig verboden (nieuwe artikelen 417/39 en 417/40 van het Strafwetboek).

209 Amendement nr. 124 van mevr. Hugon, dhr. Van Hecke c.s. bij het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/012, p. 14.

2.3. | Wijzigingen van de wet van 1995: Belgische slachtoffers en nationaal doorverwijzingsmechanisme

De regering heeft de behandeling van het wetsontwerp betreffende de hervorming van het seksueel strafrecht aangegrepen om via een amendement²¹⁰ wijzigingen aan te brengen aan de wet van 13 april 1995 betreffende mensenhandel.²¹¹

Het doel was om te verduidelijken wat er wordt verstaan onder een slachtoffer van mensenhandel en (zwaardere vormen) van mensensmokkel en om eraan te herinneren dat Belgische slachtoffers van mensenhandel ook in aanmerking komen voor begeleiding door de gespecialiseerde opvangcentra.²¹² Bovendien is in artikel 11 van deze wet voortaan uitdrukkelijk het algemene beginsel opgenomen dat alle slachtoffers van mensenhandel, zowel Belgische als buitenlandse, alsook de slachtoffers van zwaardere vormen van mensensmokkel, naar gespecialiseerde opvangcentra worden doorverwezen.²¹³

Myria is blij met deze verduidelijking.

De wijzigingen verschaffen eveneens een wettelijke basis die het beginsel van subsidiëring van gespecialiseerde opvangcentra definieert.²¹⁴ De inspecteur van Financiën was immers van mening dat de huidige grondslag van de wetten van 1980 en 1995 te onduidelijk was. De wet maakt nu een onderscheid tussen de “erkenning” en de “vergunning”. De “erkenning” slaat op het vermogen om de in de vreemdelingenwet bedoelde verblijfsprocedures toe te passen, en als doorverwijzingspunt te fungeren voor de diensten die belast zijn met de detectie van slachtoffers van mensenhandel en zwaardere vormen van mensensmokkel, om deze slachtoffers bij de rechtsgang te betrekken. De “vergunning” slaat op de bevoegdheid die de Koning toekent om in rechte op te kunnen treden. De wet bepaalt daarom dat erkende en vergunde centra kunnen worden gesubsidieerd

bij de uitoefening van hun opdrachten die verband houden met hun erkenning en vergunning.²¹⁵

2.4. | Andere maatregelen

Niet-inroepbaarheid van de nietigheid van de arbeidsovereenkomst ten aanzien van sekswerkers

Op 31 maart 2022 is er een andere wet in werking getreden die een vermelding verdient. Het gaat om de wet van 21 februari 2022 betreffende de niet-inroepbaarheid van de nietigheid van de arbeidsovereenkomst ten aanzien van sekswerkers.²¹⁶

Het doel van deze wet is om de mogelijke nietigheid van hun arbeidsovereenkomst niet-inroepbaar te maken ten aanzien van sekswerkers. De wet voorziet dus zowel in een autonome bepaling als in de wijziging van een aantal bestaande bepalingen in het arbeidsrecht en het socialezekerheidsrecht. De nietigheid van de overeenkomst kan dus niet worden ingeroepen tegen de rechten van de werknemer die zich in het kader van een arbeidsovereenkomst situeert.

Deze wet past in het kader van de uitvoering van het regeerakkoord. Dat bepaalt dat wat prostitutie betreft, de strijd tegen seksuele uitbuiting een prioriteit blijft. De aangenomen wet sluit aan bij de tweede as van het akkoord: in overleg met de actoren in het veld zal er worden nagedacht over de verbetering van de levens- en werkomstandigheden van sekswerkers.²¹⁷

Zo wordt er voorkomen dat bepaalde werkgevers of derden in de toekomst de nietigheid van de overeenkomst invoeren om zich aan hun verplichtingen te onttrekken.²¹⁸ Door de nietigheid van de overeenkomst werd er immers vanuit gegaan dat de overeenkomst nooit had bestaan. De werknemer kon derhalve geen aanspraak maken op rechten en bescherming.

Deze wet betekent dus een stap vooruit voor sekswerkers/-sters.

210 Wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de mensensmokkel, *B.S.*, 25 april 1995.

211 Amendement nr. 114 van mevr. Gabriëls c.s. bij het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2141/011, p. 3.

212 Art. 11, §1, 3° nieuw van de wet van 13 april 1995. De wet bepaalt dat er wordt verstaan onder “slachtoffer van mensenhandel: elke Belgische of buitenlandse persoon tegen wie het misdrijf dat bedoeld wordt in artikel 433quinquies van het Strafwetboek, zou zijn gepleegd”.

213 Art. 11, §1/1 nieuw van de wet van 13 april 1995. Het mechanisme voor doorverwijzing van slachtoffers was al vastgelegd in de vreemdelingenwet van 15 december 1980, maar was alleen bedoeld voor vreemdelingen, aangezien deze bepalingen betrekking hebben op de voorwaarden voor de afgifte van verblijfstitels (artikelen 61/2 tot 61/5).

214 Art. 11, § 2 van de wet van 13 april 1995.

215 Artikel 11, § 2, vierde lid, van de wet van 13 april 1995.

216 Wet van 21 februari 2022 betreffende de niet-inroepbaarheid van de nietigheid van de arbeidsovereenkomst ten aanzien van sekswerkers, *B.S.*, 21 maart 2022.

217 Memorie van toelichting bij het wetsontwerp inzake de niet-inroepbaarheid van de nietigheid van de arbeidsovereenkomst ten aanzien van sekswerkers, *Parl. stukken*, Kamer, G.Z. 2021-2021, DOC 55 2385/001, p. 4.

218 *Ibid.*, p. 5.

Maatregelen om het risico te beperken van mensenhandel van personen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten

De Belgische regering heeft meerdere maatregelen genomen om mensen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten te informeren en om het risico van mensenhandel te voorkomen:

- Informatie-tool over mensenhandel²¹⁹: op de website info-ukraine.be staat een informatie-tool om personen uit Oekraïne die mogelijk het slachtoffer zijn van uitbuiting te waarschuwen rond de indicatoren van mensenhandel en hen op te roepen om contact op te nemen met een van de drie gespecialiseerde opvangcentra. Deze tool bestaat ook in de vorm van een flyer en was op groot scherm te zien aan de Heizel.
- Fedasil heeft eveneens een brochure opgesteld over de opvang van asielzoekers, met daarin een korte verwijzing naar mensenhandel en contactgegevens van gespecialiseerde opvangcentra.
- Brochures voor de actoren die werken met de minderjarigen en voor de minderjarigen zelf zullen eveneens beschikbaar zijn.
- Controle van personen die kandidaat zijn om personen die het conflict in Oekraïne ontvluchten onderdak te bieden: om het risico inzake mensenhandel tegen te gaan, zijn er bijzondere maatregelen getroffen voor burgers die onderdak wensen te bieden aan personen die het conflict in Oekraïne ontvluchten: van hen wordt een uittreksel uit het strafregister gevraagd.²²⁰ Daarnaast zijn de gewesten en de gemeenten verantwoordelijk voor het toezicht op de infrastructuur voor de huisvesting van mensen die op de vlucht zijn en op de normen inzake veiligheid, hygiëne, kwaliteit en/of uitrusting van de accommodatie. Mensen die accommodatie willen aanbieden kunnen zich via een online platform inschrijven.

219 [Ik word uitgebuit - Oekraïne \(info-ukraine.be\)](http://info-ukraine.be)

220 Omzendbrief van 18 maart 2022 betreffende de controle van de kandidaat-huisvesters van personen die vluchten voor het gewapende conflict in Oekraïne, B.S., 8 april 2022.